

Valtuustoaloite Tampereen kaupunginvaltuustolle

Harmaan talouden torjuntaohjelman perustaminen ~~tehostaminen~~

Suomalaisella ja tamperelaisella harmaalla taloudella on kaksi puolta. Yhtäältä Transparency International -järjestön mittauksissa mukaan Suomi on toistuvasti arvioitu yhdeksi maailman vähiten korruptoituneista maista. Toisaalta kansainväliset korruptiomittarit eivät yllä suomalaiseen järjestelmään, jossa korruptio on rakenteellista. Institutionaalinen korruptio on käytäntöihin ja rakenteisiin hiipiviä, laillisuuden rajoja hipovia, epäeettisiä toimintatapoja, jotka rapauttavat luottamusta päätöksentekoon ja heikentävät yhteiskunnan toimintaa. Rakenteellinen korruptiota ei ole helppo havaita. Sille on tyypillistä toiminta piilossa, pienissä piireissä ja suljetuissa verkostoissa.

Piilokorruption piirit voivat olla pieniä, mutta niiden pyörittämät rahavirrat eivät. Anders Blomin juuri ilmestyneessä raportissa *Maan tapa* arvoidaan harmaan talouden olevan 5–13 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta eli 10–25 miljardia euroa. Taloudellisten väärinkäytösten ja epäeettisen toiminnan todennäköisyys on kasvussa, sillä kunnat ostavat yhä enemmän palveluita yrityksiltä. Tampereen kaupungin menoista vuoden 2019 talousarviossa ostopalvelut ovat yli 800 miljoonaa euroa eli noin puolet kaupungin kaikista menoista. Julkiset hankinnat ovatkin alttiita korruptiolle. Helsingin kaupungin harmaa talouden ohjelma selvittelyssä on muun muassa käynyt ilmi, että vuonna 2013 kaupungilla oli päätoimisesti palkattuna 1 566 henkilöä, jotka saivat palkkaa myös Helsingin kaupungille palveluja myyneiltä yrityksiltä.

Julkisten hankintojen ohella kunnissa rakenteelliselle korruptiolle alttiita alueita ovat maankäyttö ja rakentaminen sekä poliittinen toimintaympäristö. Poliittisessa päätöksenteossa rakenteelliseksi korruptioksi katsottavaa toimintaa ovat poliittiset virkanimitykset ja virkojen kelpoisuusehtojen räätälöinti tietyille henkilölle sopivaksi, päättäjiä siirtyminen politiikasta suoraan liike-elämän palvelukseen, peitelty vaalirahoitus ja päättäjien kaksoisroolit.

Korruptiivinen toiminta voi ilmetä monella tavalla. Kuntaliiton vuonna 2018 tehdyssä tietopakettissa *Korruptio ja eettisyys kunnassa* luetellaan korruption erilaisia esiintymismuotoja, joita voivat olla esimerkiksi: virka-aseman väärinkäyttö, lahjonta, lahjusten ottaminen ja pyytäminen; petos, kavallus, varastaminen, yhteisten varojen väärinkäyttö uhkailu ja väkivallalla pakottaminen; luottamuksellisen tiedon väärinkäyttö; suosinta ja suosikkijärjestelmän ylläpito; lakien ja määräysten kiertäminen; tosiasioiden vääristely; laitton seuranta ja tarkkailu; velvollisuuksien laiminlyönti ja asioiden viivyttely;

huonon hallinnon suojele ja salailu; välinpitämätön johtamistyö ja epäreilujen ja epäasiallisten keinojen käyttäminen alaisiin.

Harmaan talouden torjunta on merkityksellistä paitsi taloudellisista syistä myös siksi, että sen avulla lisätään luottamusta kaupungin päätöksentekoon ja vahvistetaan demokraattista, avointa yhteiskuntaa.

Esitän, että Tampereen kaupunki tehostaa harmaan talouden torjuntaa ja perustaa harmaan talouden toimintaohjelman.

Tampereella 18.2.2019

Sinikka Torkkola

NOORA TAPIO

MILICA HANHELA

Minna Minkkinen

IKKA PORTTINEN

MIKKO DOLONEN

AARNO RUUSKA